

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

आंबेडकर जयंती

- आंबेडकर जयंती दरवर्षी 14 एप्रिल रोजी साजरी केली जाते.
- हा आदरणीय भारतीय राजकारणी आणि समाजसुधारक डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांच्या जन्मदिनाचे स्मरण करतो.
- भीम जयंती किंवा समता दिवस म्हणूनही ओळखला जातो, तो भारतीय समाजातील त्यांच्या महत्त्वपूर्ण योगदानाचा सन्मान करतो.

बद्दल:

- मसुदा समितीच्या अध्यक्षपदासाठी डॉ. आंबेडकरांना "भारतीय राज्यघटनेचे जनक" म्हणून ओळखले जाते.
- समानतेचा चॅम्पियन, त्यांनी जातिव्यवस्थेच्या विरोधात लढा दिला आणि वंचित समुदायांच्या उन्नतीसाठी वकिली केली.
- आंबेडकर जयंती ही भारतातील राष्ट्रीय सुट्टी आहे.
- लोक त्यांच्या पुतळ्यांना आणि स्मारकांना आदरांजली वाहतात, शैक्षणिक कार्यक्रम आणि चर्चासत्रे आयोजित करतात आणि सामाजिक न्याय आणि समानतेसाठी त्यांच्या वचनबद्धतेची पुष्टी करतात.
- या दिवसाची 'सामाजिक न्याय आणि समानता' ही मूळ थीम आहे.

85+ मतदारांमध्ये महाराष्ट्र भारतामध्ये अव्वल आहे

- 8 एप्रिलपर्यंतच्या उपलब्ध आकडेवारीनुसार, महाराष्ट्रात 85 वर्षे व त्यावरील वयोगटातील (13 लाख) सर्वाधिक नोंदणीकृत मतदार आहेत.
- त्यानंतर उत्तर प्रदेश 10.4 लाख, बिहार 6.6 लाख आणि तामिळनाडूमध्ये 85+ श्रेणीतील 6.1 लाख मतदार आहेत.
- भारतात या वर्गातील एकूण मतदार 81 लाख आहेत.
- महाराष्ट्राचा वाटा 16% इतका आहे.
- सर्वात कमी नोंदणी केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये आहे.

मुंबईतील सात तलावांमधील पाणीसाठा 3 वर्षांच्या नीचांकी 25.34 टक्क्यांवर

- मुंबईतील सात तलाव, शहराचा मुख्य जलस्रोत, अत्यंत खालच्या पातळीवर आहेत, त्यांच्या क्षमतेच्या फक्त 25.34% आहेत.
- ही तीन वर्षांतील नीचांकी पातळी आहे आणि पाणीपुरवठ्याच्या पुरेशातेबद्दल चिंता निर्माण करते.

बद्दल:

- तानसा, भातसा, मोडकसागर, तुळशी, वेहार, अप्पर वैतरणा आणि मध्य वैतरणा या सात तलावांवरून काढलेल्या पाण्याच्या पुरवठ्यासाठी मुंबई मोठ्या प्रमाणावर मान्सूनच्या पावसावर अवलंबून असते.

जागतिक कला दिन

- जागतिक कला दिन दरवर्षी 15 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा ललित कलांचा आंतरराष्ट्रीय उत्सव आहे जो आंतरराष्ट्रीय असोसिएशन ऑफ आर्टने जगभरातील सर्जनशील क्रियाकलापांबद्दल जागरूकता वाढवण्यासाठी घोषित केला होता.

बद्दल:

- जागतिक कला दिन साजरा करण्याची कल्पना इंटरनॅशनल असोसिएशन ऑफ आर्ट (IAA) ने 2011 मध्ये मेक्सिकोच्या ग्वाडालजारा येथे झालेल्या 17 व्या महासभेत मांडली होती.
- पहिला जागतिक कला दिन 15 एप्रिल 2012 रोजी साजरा करण्यात आला.

थीम:

- जागतिक कला दिन 2024 ची थीम "अभिव्यक्तीचे बाग: कलेतून समुदाय जोपासणे" आहे.
- थीम कलेचे सार एक दोलायमान आणि पोषण करणारी शक्ती म्हणून अंतर्भूत करते जी जगभरातील समुदायांमध्ये कनेक्शन, सर्जनशीलता आणि सहयोग वाढवते.

राष्ट्रीय अग्निशमन सेवा दिवस

- भारत दरवर्षी 14 एप्रिल रोजी राष्ट्रीय अग्निशमन सेवा दिन साजरा करतो.
- हे अग्निशमन दलाच्या शौर्याचे स्मरण करते ज्यांनी कर्तव्याच्या ओळीत आपले प्राण गमावले, विशेषतः 1944

मध्ये मुंबईच्या गोदीवर झालेल्या भीषण जहाजाच्या स्फोटात मृत्युमुखी पडलेले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जागरूकता वाढवणे: अग्निसुरक्षा मोहिमा आणि कवायतींचे आयोजन लोकांना आग प्रतिबंध आणि सज्जतेबद्दल शिक्षित करण्यासाठी केले जाते.
- 2024 थीम: 2024 ची थीम "अग्नि सुरक्षा सुनिश्चित करा, राष्ट्र उभारणीत योगदान द्या."
- यामुळे राष्ट्रीय प्रगतीसाठी अग्निसुरक्षेच्या महत्त्वावर भर देण्यात आला.

बालहक्क समितीने RTE ची अधिक चांगल्या प्रकारे अंमलबजावणी करण्यासाठी सुधारणा करण्याची मागणी केली आहे

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाने (MSCPCR) म्हटले आहे की, अल्पसंख्याक दर्जा निवडून खाजगी शिक्षण संस्थांना सवलती मिळण्याच्या धोरणात सरकारी पातळीवर सुधारणा करणे आवश्यक आहे.
- मुंबई शहर आणि उपनगरातील अनेक शाळा अल्पसंख्याक दर्जाचे कारण देत मुलांना प्रवेश नाकारत असल्याचे चित्र होते.
- त्यांनी अशा शाळांना परवाने देताना अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी किमान टक्केवारी निश्चित करण्याचा प्रस्ताव मांडला.
- "कोणतेही मूल शिक्षणापासून वंचित राहू नये" याची खात्री करण्यासाठी अल्पसंख्याक शिक्षण संस्थांसाठी केंद्रीय नियम लागू ठेवणे हे उद्दिष्ट आहे.

85+ वयोगटातील ज्येष्ठांसाठी घरबसल्या मतदान करणे सोपे झाले आहे

- मुंबईतील 85 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत मतदाराला मतदान केंद्रांना भेट देण्याचा किंवा निवडणूक अधिकाऱ्यांनी त्यांचे मतदान सुरक्षित करण्यासाठी त्यांना घरी भेट देण्याचा पर्याय दिला जाईल.

बद्दल:

- त्यांना फॉर्म 12डी नावाचा एक विशेष दस्तऐवज दिला जात आहे.
- ते त्या स्वरूपात आहे की त्यांनी त्यांची निवड संप्रेषण करणे अपेक्षित आहे: बूथ किंवा घर.
- 26 एप्रिलपर्यंत फॉर्म जमा केले जातील.
- जे घरबसल्या मतदानाची निवड करतात त्यांना मतदान अधिकारी 9 मे ते 19 मे दरम्यान भेट देतील

जेणेकरून ते त्यांचा मतदानाचा हक्क बजावू शकतील.

टीप:

- मुंबईच्या शहर जिल्ह्यात वयोगटातील 55,766 आणि उपनगरात 98,124 लोक आहेत.

नाशिकमध्ये जुलैपर्यंत 20 ईव्ही चार्जिंग स्टेशन्स सुरू होणार आहेत

- नाशिक त्याच्या इलेक्ट्रिक वाहन (EV) चार्जिंग नेटवर्कमध्ये लक्षणीय सुधारणा पाहण्यासाठी सज्ज आहे.
- नाशिक महानगरपालिका क्षेत्रात 20 ईव्ही चार्जिंग स्टेशन्स बसवण्याचे कंत्राट सर्वोपेक्षेस सुरुवात झाली आहे.
- या उपक्रमाचा हेतू सोयीस्कर आणि प्रवेशयोग्य चार्जिंग सुविधा प्रदान करून ईव्हीच्या वाढत्या मागणीकडे लक्ष देणे आहे.

बद्दल:

- ही स्थानके जुलै 2024 पर्यंत कार्यान्वित होण्याची अपेक्षा आहे आणि ते चारचाकी आणि दुचाकी/तीन-चाकी वाहने या दोन्ही वाहनांना पुरवतील.
- या विस्तारामुळे नाशिकच्या ईव्ही पायाभूत सुविधांमध्ये लक्षणीय वाढ होईल आणि शाश्वत वाहतुकीच्या दिशेने शहराच्या संक्रमणास समर्थन मिळेल.

जागतिक आवाज दिन

- जागतिक आवाज दिन दरवर्षी 16 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- आपल्या आवाजाच्या महत्त्वाबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी हे समर्पित आहे.
- जागतिक आवाज दिन प्रत्येकासाठी, गायक आणि शिक्षकांपासून व्यावसायिक व्यावसायिक आणि दररोजच्या व्यक्तींपर्यंत प्रत्येकासाठी आवाज काळजीला प्रोत्साहन देतो.
- आमच्या आवाजाचे रक्षण करण्यासाठी पावले उचलून, आम्ही आयुष्यभर स्पष्ट आणि प्रभावी संवाद सुनिश्चित करू शकतो.

थीम:

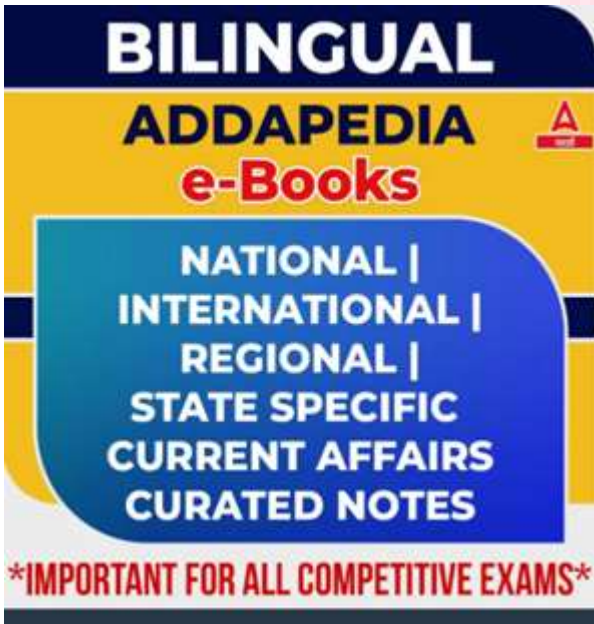
- जागतिक आवाज दिन 2024 ची थीम "अनुनाद करा, शिक्षित करा, साजरा करा" अशी आहे.
- ही थीम अमेरिकन अॅकॅडमी ऑफ ऑटोलॉरिंगोलॉजी-हेड अँड नेक सर्जरीने निवडली होती.

- हे आपल्या जीवनात स्वर आरोग्याच्या महत्त्वावर जोर देते.
- तुम्हाला माहित आहे का?
- जागतिक आवाज दिनाची सुरुवात 1999 मध्ये ब्राझीलमध्ये झाली आणि आता तो जागतिक कार्यक्रम बनला आहे.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी कोल्हापुरातील पूर टाळण्यासाठी 3,500 कोटी रुपयांच्या प्रकल्पाची घोषणा केली.

- सततच्या पुरामुळे होरपळणाऱ्या कोल्हापूरच्या सर्वांगीण विकासासाठी राज्य सरकारने 3,500 कोटी रुपयांच्या वाटपाला मंजूरी दिल्याचे मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केले आहे.
- या वाटपाचे उद्दिष्ट कोल्हापुरातील प्रदीर्घ पुराच्या समस्येचे कायमस्वरूपी निराकरण सुनिश्चित करणे हे आहे.

बद्दल:

जागतिक हिमोफिलिया दिवस

- जागतिक हिमोफिलिया दिवस दरवर्षी 17 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा हिमोफिलिया आणि इतर रक्तस्त्राव विकारांबद्दल जागरूकता वाढवतो.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जागरूकता वाढवणे:** रक्त गोठण्यास प्रभावित करणारी जनुकीय स्थिती, हिमोफिलियाबद्दल लोकांना शिक्षित करा.
- निदान आणि काळजी सुधारणे:** स्थान किंवा संसाधनांची पर्वा न करता सर्वांसाठी निदान आणि उपचारांमध्ये अधिक चांगल्या प्रवेशासाठी प्रयत्न करा.
- समुदायाला पाठिंबा देणे:** रक्तस्त्राव विकार असलेल्या लोकांची ताकद आणि लवचिकता साजरी करा.

बद्दल:

- जागतिक हिमोफिलिया दिन 1989 मध्ये वर्ल्ड फेडरेशन ऑफ हिमोफिलियाने सुरू केला
- हिमोफिलिया जनजागृती आणि उपचारासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावणाऱ्या आणि या विकाराने ग्रस्त असलेल्यांचे जीवन सुधारण्यासाठी आपले जीवन समर्पित करणाऱ्या संस्थेचे संस्थापक फ्रँक श्रबेल यांच्या सन्मानार्थ दरवर्षी 17 एप्रिल हा दिवस आरोग्य दिन पाळण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

थीम:

- या वर्षीच्या जागतिक हिमोफिलिया दिनाची थीम आहे, 'सर्वांसाठी समान प्रवेश: सर्व रक्तस्त्राव विकार ओळखणे.'
- या थीमची मुख्य कल्पना म्हणजे प्रत्येकाला उपचार मिळतील याची खात्री करणे, त्यांना कोणत्या प्रकारची रक्तस्त्राव समस्या आहे, त्यांचे वय किती आहे, ते कुठे राहतात किंवा त्यांचे लिंग काहीही असले तरीही.

आदिवासींना वनजमीन वाटप करण्यात महाराष्ट्र दुसऱ्या क्रमांकावर आहे

- अनुसूचित जमाती आणि इतर पारंपारिक वननिवासी (वन हक्कांची मान्यता) अधिनियम, 2006 अंतर्गत वनजमीन वितरणात छत्तीसगडनंतर महाराष्ट्र दुसऱ्या क्रमांकावर आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाच्या स्थिती अहवालात असे दिसून आले आहे की महाराष्ट्राने 29 फेब्रुवारी 2024 पर्यंत वैयक्तिक वन हक्क (IFRs) आणि सामुदायिक वन हक्क (CFRs) अंतर्गत 58.70 लाख एकरपेक्षा जास्त वनजमिनीचे वाटप केले आहे.
- आयएफआर आणि सीएफआरसाठी 61 लाख एकर क्षेत्र वितरित करून छत्तीसगडने यामध्ये अव्वल स्थान पटकावले आहे.
- इतर राज्ये ज्यांनी जास्तीत जास्त IDRs आणि CFRs सेटल केले आणि वनजमिनीचे वाटप केले त्यात तेलंगणा, ओडिशा, मध्य प्रदेश आणि गुजरात यांचा समावेश आहे.

झोपण्याचा अधिकार

- झोपेचा अधिकार ही माणसाची मूलभूत गरज असल्याचा निर्णय मुंबई उच्च न्यायालयाने दिला.
- तो न दिल्याने व्यक्तीच्या मानवी हक्कांचे उल्लंघन होत असल्याचे न्यायालयाने म्हटले आहे.

निर्णयाचा संदर्भ:

- अंमलबजावणी संचालनालयाने (ईडी) एका ज्येष्ठ नागरिकाची रात्रभर चौकशी केली त्या प्रकरणाला उत्तर म्हणून हे विधान करण्यात आले.
- कोर्टाने ईडीला निवेदने नोंदवण्यासाठी "प्राथमिक वेळ" राखण्याचे निर्देश दिले.
- जेव्हा एजन्सीद्वारे प्रिव्हेन्शन ऑफ मनी लाँडरिंग ऍक्ट (PMLA) अंतर्गत समन्स जारी केले जातात तेव्हा हे निर्देश विशेषतः संबंधित असतात.

विचार करा:

- कलम 21 अंतर्गत अधिकारांबद्दल जाणून घ्या.
- अंमलबजावणी संचालनालय (ED) बद्दल जाणून घ्या.

जागतिक केळी दिवस

- जागतिक केळी दिवस एप्रिलच्या तिसऱ्या बुधवारी साजरा केला जातो, जो आज 17 एप्रिल 2024 रोजी येतो.
- केळी हे पोटॅशियम आणि इतर आवश्यक पोषक तत्वांचे स्रोत आहेत आणि असंख्य मार्गांनी त्यांचा आनंद घेता येतो.

बद्दल:

- जळगाव केळी (GI टॅग क्रमांक 498-2016) ला GI टॅग देण्यात आला आहे.
- याचे मूळ महाराष्ट्रातील जळगाव जिल्ह्यातील तांदळवाडी हे गाव आहे.
- अनोखे फायबर आणि खनिज समृद्ध असलेली जळगावची केळी दुर्बईला निर्यात केली जात आहे.
- गुणवत्ता मुख्यत्वे तापी नदीच्या सात्रिध्यामुळे आहे.

आरेतील भंगाराचा प्रश्न

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) आणि आरे मिल्क कॉलनी अनेक महिन्यांपासून मिठी नदीच्या काठावर आरेमध्ये टाकण्यात आलेला ढिगारा साफ करण्याची जबाबदारी एकमेकांवर टाकत आहेत.
- राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाने (एनजीटी) भार कोणाच्या खांद्यावर द्यायचा हे ठरवण्यासाठी समिती स्थापन करण्याचे आदेश दिले आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- समिती निर्णय घेईल:

- जोगेश्वरी विक्रोळी लिंक रोडवरून तपेश्वर मंदिराजवळ टाकलेला डेब्रिज कुठे हलवला जाणार आहे.
- खर्च कोण उचलणार.
- स्थलांतर कसे केले जाईल.

- या समितीचे अध्यक्ष महाराष्ट्राचे मुख्य सचिव असतील आणि त्यामध्ये BMC, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, नागरी विकास विभाग, आरे मिल्क कॉलनी, पर्यावरण विभाग, NEERI चे शास्त्रज्ञ आणि IIT बॉम्बेचे प्राध्यापक अनिल दीक्षित यांचा समावेश असेल.

तुम्हाला माहित आहे का?

- 'मुंबईचे फुफ्फुस' म्हणून ओळखले जाणारे आरे जंगल हे मुंबईतील महत्त्वाचे हिरवेगार ठिकाण आहे.

आरे जंगलाबद्दल:

- स्थान: आरे जंगल हे संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाजवळ आहे आणि गोरगाव (पूर्व) येथे आहे.
- आकारमान: हे अंदाजे 2000 एकरमध्ये पसरलेले आहे.
- स्थापना: 1949 मध्ये शहरातील दुग्धजन्य पदार्थांच्या प्रक्रिया आणि विपणनामध्ये क्रांती घडवून आणण्यासाठी या क्षेत्राची स्थापना करण्यात आली.
- वनस्पति आणि प्राणी: येथे वन्यजीवांच्या सुमारे 290 प्रजाती देखील आहेत, ज्यात इंटरनॅशनल युनियन फॉर कन्झर्वेशन ऑफ नेचर (IUCN) द्वारे सूचीबद्ध केलेल्या पाच प्रजातींचा समावेश आहे. यामध्ये बिबट्या, रस्ती स्पॉटेड मांजर, सांबर हरण, अलेक्झांड्रिन पॅराकीट आणि रेड-वॉटलड लॅपविंग यांचा समावेश आहे.
- संवर्धन: 3 सप्टेंबर 2020 रोजी, महाराष्ट्र सरकारने आरे कॉलनीचा एक पंचमांश भाग, अंदाजे 600 एकर क्षेत्रफळ राखीव जंगल म्हणून घोषित केले.

विचार करा:

- आरे मिल्क कॉलनीच्या PYQ बद्दल जाणून घ्या.

मध्य रेल्वे पश्चिम घाटात स्पीड सेन्सिंग यंत्रे बसवणार आहे

- पावसाळ्यात पश्चिम घाटात रेल्वे प्रवास अधिक सुरक्षित करण्यासाठी मध्य रेल्वेने (CR) मुंबई-पुणे/नाशिक रेल्वे कॉरिडॉरमध्ये स्पीड सेन्सिंग उपकरणे बसवण्याची योजना आखली आहे.
- हे यंत्र घाटात चालवताना ट्रेनच्या वेगाचे निरीक्षण आणि नियंत्रण करेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- कर्जत-लोणावळा आणि कसारा-इगतपुरी विभागात पावसाळ्यापूर्वी ही उपकरणे बसवण्यात येणार आहेत.

- **भोर आणि थळ घाटांचा** उतार 1:37 आहे, म्हणजे ट्रेन प्रत्येक 37 मीटर अंतरावर एक मीटर चढते.
- गाडी घाटात अनुज्ञेय गतीने केव्हा ओलांडते आणि ती नियंत्रणात आणू शकते हे यंत्र सूचित करेल.
- **सध्या, सुरक्षेचा उपाय म्हणून कर्जत-खोपोली-लोणावळा आणि कसारा-इगतपुरी सेक्शनवर गाड्यांना विशिष्ट ठिकाणी थांबा द्यावा लागेल.** स्पीड सेन्सिंग उपकरणे कार्यान्वित झाल्यानंतर ही प्रणाली काढून टाकली जाईल.
- कर्जत-लोणावळा पट्ट्यातील **मंकी हिल केबिन स्थानकावर** या उपकरणाची चाचणी सुरू असून अंतिम मंजूरीच्या प्रतीक्षेत आहे.

विचार करा:

- **भोर आणि थळ घाटांबद्दल** जाणून घ्या.

लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार

- **अमिताभ बच्चन** यांना देश, लोक आणि समाजासाठी त्यांच्या अनुकरणीय योगदानाबद्दल तिसरा **लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार** प्रदान करण्यात आला.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **दीनानाथ मंगेशकर स्मृती प्रतिष्ठानने** 6 फेब्रुवारी 2022 रोजी **भारतरत्न पुरस्कार विजेत्या आणि प्रख्यात गायिका लता मंगेशकर यांच्या निधनानंतर** लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्काराची स्थापना केली.
- **पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि गायिका आशा भोसले** यांना या आधी हा पुरस्कार मिळाला आहे.
- **प्रतिष्ठानने खालील व्यक्तींना मास्टर दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार देण्याचा निर्णय घेतला**
- **संगीत दिग्दर्शनासाठी ए आर रहमान,**
- **संगीतासाठी मराठी अभिनेते अशोक सराफ;**
- **पद्मिनी कोल्हापुरे चित्रपटांसाठी**
- **भारतीय संगीतासाठी गायक रूपकुमार राठोड,**
- **मराठी रंगभूमीसाठी अभिनेता अतुल परचुरे;**
- **साहित्यासाठी निवृत्त शिक्षिका आणि लेखिका मंजिरी फडके.**
- **अभिनेता, निर्माता आणि दिग्दर्शक रणदीप हुडा** यांना त्यांच्या चित्रपटातील योगदानाबद्दल विशेष पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- **'गालिब' या मराठी नाटकाला सर्वोत्कृष्ट नाटकाचा मोहन वाघ पुरस्कार** देण्यात येणार आहे.
- **दीपस्तंभ फाउंडेशनचा मनोबल प्रकल्प,** अपंग, अनाथ आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विद्यार्थ्यांसाठी निवासी प्रशिक्षण संस्था, **सामाजिक सेवेसाठी ओळखला जाईल.**

साखर उत्पादनात महाराष्ट्र देशात अव्वल आहे

- **इंडियन शुगर अँड बायो-एनर्जी मॅन्युफॅक्चरर्स असोसिएशन (ISMA)** च्या ताज्या आकडेवारीनुसार, देशातील साखर उत्पादनात आघाडीवर असलेल्या महाराष्ट्रात साखरेचे उत्पादन **109.2 दशलक्ष टन** इतके जास्त राहिले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 15 एप्रिलपर्यंत **भारताचे साखरेचे उत्पादन जवळपास 311 लाख टनांवर पोहोचले आहे.**
- महाराष्ट्रात साखरेचे उत्पादन **109.0 लाख टन, तर उत्तर प्रदेशात 101.45 लाख टन इतके होते.**
- **कर्नाटकात उत्पादन 50.60 लाख टन, गुजरातमध्ये 9.19 लाख टन आणि तामिळनाडूमध्ये 8.60 लाख टन इतके कमी होते.**
- **बिहार, हरियाणा आणि पंजाबसह** इतर राज्यांनी मिळून 31.89 लाख टन उत्पादन केले आहे.
- 15 एप्रिलपर्यंत देशभरातील साखरेचे एकूण उत्पादन 310.93 लाख टनवर पोहोचले आहे, **इथेनॉलच्या उत्पादनाकडे वळवलेले प्रमाण वगळता.**

उपमुख्यमंत्र्यांकडून आदर्श आचारसंहितेचे (MCC) उल्लंघन

- **महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री अजित पवार** यांनी केलेल्या वक्तव्याच्या चौकशीचे आदेश निवडणूक आयोगाने दिले आहेत.
- अजित पवार यांनी आपल्या पक्षाच्या बारामतीच्या उमेदवार असलेल्या पत्नी सुनेत्रा पवार यांना मत न देणाऱ्यांचा निधी रोखू असा आरोप केला.
- **आदर्श आचारसंहिता (MCC) मतदारांना आर्थिक प्रलोभने देण्यास परवानगी देत नाही.**

आदर्श आचारसंहिता (MCC) बद्दल:

- आदर्श आचारसंहिता हा भारतीय निवडणूक आयोगाने निवडणुकीमध्ये राजकीय पक्ष आणि उमेदवारांच्या वर्तनावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी जारी केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचा एक संच आहे.
- **उद्देश:** निवडणूक स्पर्धा निष्पक्षपणे पार पाडल्या जाव्यात आणि लोकशाही प्रक्रियेची अखंडता राखण्यासाठी.
- **वेळ:** निवडणूक वेळापत्रक जाहीर झाल्यानंतर ते लगेच लागू होते आणि निवडणुका संपेपर्यंत लागू राहते.
- **व्याप्ती:** राजकीय पक्ष, उमेदवार आणि सर्व सरकारी संस्थांना लागू.

- निवडणूक आयोगाची भूमिका: निवडणूक आयोग (EC) MCC च्या अनुपालनाचे निरीक्षण करतो आणि त्याची अंमलबजावणी करतो. EC MCC चे उल्लंघन करणाऱ्या पक्षांना किंवा उमेदवारांना फटकारू शकते आणि सुरक्षा तपशील मागे घेणे किंवा तक्रारी नोंदवणे यासारख्या उपाययोजना करू शकते.
- तक्रारी आणि निवारण: व्यक्ती किंवा पक्षांसाठी MCC उल्लंघनाबाबत तक्रारी दाखल करण्यासाठी यंत्रणा कार्यरत आहे, ज्याची नंतर EC द्वारे चौकशी केली जाते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- cVIGIL हे भारतीय निवडणूक आयोगाने विकसित केलेले मोबाइल ॲप्लिकेशन आहे जेणेकरून नागरिकांना निवडणुकीदरम्यान आदर्श आचारसंहितेचे (MCC) उल्लंघन झाल्याची तक्रार करता येईल.

एशियाटिक जंगली कुत्रे किंवा ढोले

- सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील मालवण तालुक्यात 25 फूट खोल विहिरीतून दोन आशियाई जंगली कुत्र्यांची सुटका करण्यात आली.
- हे बचावकार्य वनविभागाच्या सदस्यांनी केले आणि सुमारे एक तास चालले.
- आशियाई जंगली कुत्रा, ज्याला मराठीत ढोले म्हणूनही ओळखले जाते, त्याला शिकार करण्यास मनाई आहे आणि तो धोक्याच्या श्रेणीत येतो.

ढोले बदल:

- ढोले (क्युओन आल्पिनस) हा वन्य मांसाहारी प्राणी आहे, जो कॅनिडे कुटुंबाचा सदस्य आहे आणि सस्तनवर्गीय आहे.
- भारतात, ते पश्चिम आणि पूर्व घाट, मध्य भारतीय लँडस्केप आणि ईशान्य भारतात आढळतात.
- ढोले वन परिसंस्थेतील सर्वोच्च शिकारी म्हणून महत्त्वाची भूमिका बजावतात.
- संवर्धन स्थिती:
  - IUCN धोक्यात असलेल्या प्रजातींची यादी: लुप्तप्राय
  - वन्य प्राणी आणि वनस्पतींच्या लुप्तप्राय प्रजातींमधील आंतरराष्ट्रीय व्यापारावरील अधिवेशन (CITES): परिशिष्ट II
  - वन्यजीव संरक्षण कायदा, 1972: अनुसूची II
- लडाखच्या परिसरातही ते कमी संख्येने आढळू शकतात.
- ढोले लोकसंख्येला धोका :
  - निवासस्थानाचे नुकसान

- अनग्युलेटची कमी होत चाललेली लोकसंख्या, त्यांचे मुख्य शिकार, जास्त शिकार आणि अधिवास नष्ट झाल्यामुळे
- पाळीव आणि जंगली कुत्र्यांकडून पशुधन शिकार आणि रोग हस्तांतरणामुळे छळ
- दरवर्षी 28 मे रोजी जागतिक ढोले दिवस साजरा केला जातो.
- पहिली जागतिक ढोले परिषद फेब्रुवारी 2019 मध्ये झाली.
- विशाखापट्टणम येथील इंदिरा गांधी प्राणिशास्त्र उद्यानात 2014 मध्ये भारत सरकारने ढोले संवर्धन प्रजनन केंद्र मंजूर केले होते.

ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान आणि नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प

- NT3 या नावाने ओळखल्या जाणाऱ्या वाघिणीला ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानातून महाराष्ट्रातील नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पात (NNTR) स्थलांतरित करण्यात आले.
- वाघिणीने तिची जीपीएस कॉलर काढली, ज्यामुळे मोठ्या प्रमाणावर शोध मोहीम हाती घेण्यात आली.

ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानाबद्दल:

- ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान, अधिकृतपणे ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प म्हणून ओळखले जाते, हे भारतातील सर्वात जुने आणि सर्वात प्रसिद्ध राष्ट्रीय उद्यानांपैकी एक आहे.
- महाराष्ट्रातील चंद्रपूर जिल्ह्यात स्थित आहे.
- 1955 मध्ये स्थापन झालेल्या, ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानाचे नाव आदिवासी लोकांकडून पूजल्या जाणाऱ्या स्थानिक आदिवासी देव 'ताडोबा' किंवा 'तारू' आणि या परिसरातून वाहणारी नदी, अंधारी नदी यांच्या नावावरून आहे.
- हे बंगाल वाघांच्या मोठ्या लोकसंख्येसाठी प्रसिद्ध आहे. इतर प्रमुख वन्यजीवांमध्ये बिबट्या, आळशी अस्वल, गौर (भारतीय बायसन), ढोले (भारतीय जंगली कुत्रा), पट्टेदार हायना, जंगलातील मांजरी, सांबर आणि ठिपकेदार हरण यांचा समावेश होतो.

नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पाबद्दल:

- नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प हे महाराष्ट्रातील महत्त्वाचे संरक्षित क्षेत्र आहे.
- राज्याच्या पूर्वेकडील गोंदिया आणि भंडारा जिल्ह्यात स्थित आहे.
- हे अधिकृतपणे 2013 मध्ये व्याघ्र प्रकल्प म्हणून घोषित करण्यात आले.

- नवेगाव नॅशनल पार्क, नागझिरा वन्यजीव अभयारण्य आणि इतर अनेक वनक्षेत्रे एकाच इकोलॉजिकल युनिटमध्ये एकत्रित करून हे सुमारे 656.64 चौरस किलोमीटरचे क्षेत्रफळ पसरलेले आहे.

महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR)

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थांसाठी धोरणात्मक सुधारणांचा आग्रह करत आहे.
- MSCPCR ने खाजगी शैक्षणिक संस्थांना अल्पसंख्याक दर्जाच्या माध्यमातून सवलती मिळवून देण्याच्या धोरणात सुधारणा करण्याच्या गरजेवर भर दिला.

महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) बद्दल:

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) ची स्थापना सर्व कायदे, धोरणे आणि कार्यक्रम हे भारतीय राज्यघटनेत आणि बाल हक्कांवरील संयुक्त राष्ट्रांच्या कन्व्हेन्शनमध्ये नमूद केलेल्या बाल संरक्षण हक्कांशी सुसंगत आहेत याची खात्री करण्यासाठी करण्यात आली.
- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाची स्थापना बाल हक्क संरक्षण कायदा, 2005 ला प्रतिसाद म्हणून करण्यात आली, ज्यात भारतातील प्रत्येक राज्यात अशा आयोगांची स्थापना करणे अनिवार्य आहे.
- उद्देश: मुलांशी संबंधित कायदे आणि धोरणांच्या अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवणे आणि राज्य आणि खाजगी कृती या कायदांचे पालन करतात याची खात्री करणे हा त्याचा प्राथमिक उद्देश आहे.
- आयोगाला दिवाणी न्यायालयासारखे अधिकार नसले तरी, कोणत्याही व्यक्तीला बोलावून हजेरी लावणे आणि शपथेनुसार त्यांची तपासणी करणे, कागदपत्रे शोधण्याची मागणी करणे, पुरावे प्राप्त करणे आणि साक्षीदारांच्या तपासणीसाठी आयोग जारी करण्याचा अधिकार आहे.

स्मार्ट व्होटर स्लिप

- महाराष्ट्रातील जळगाव जिल्ह्याने स्मार्ट व्होटर स्लिप सादर केली असून, असे करणारा राज्यातील पहिला जिल्हा ठरला आहे.
- संपूर्ण प्रदेशातील 250 सार्वजनिक ठिकाणी बारकोड स्थापित केले गेले आहेत, ज्यामुळे रहिवाशांना

त्यांच्या स्मार्टफोनसह स्कॅन करून मतदार तपशीलांमध्ये प्रवेश करता येईल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- डिजिटल व्होटर स्लिप मतदारांच्या नोंदणीची पुष्टी करते आणि त्यांचे मत कुठे आणि केव्हा टाकायचे याबद्दल आवश्यक माहिती प्रदान करते.
- हे लोकांना मतदार यादीतील अनुक्रमांक आणि मतदान केंद्राच्या स्थानावर प्रवेश करण्यास मदत करेल.
- मतदार त्यांची नोंदणीकृत नावे, आधार कार्डशी लिंक केलेला फोन नंबर किंवा त्यांचा मतदार ओळखपत्र क्रमांक वापरून त्यांचे तपशील तपासू शकतात.
- डिजिटल व्होटर स्लिप आणि तपशीलांचा ऑनलाइन प्रवेश मतदारांना अधिक माहितीपूर्ण आणि जागृत ठेवण्याचा उद्देश आहे.

पन्हाळा किल्ल्यावर गुरुवारी जागतिक वारसा दिन साजरा

- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI), मुंबई मंडळाने पन्हाळा किल्ल्यावर जागतिक वारसा दिन साजरा केला, जो कोल्हापूरपासून 20 किलोमीटर उत्तर-पश्चिमेस आणि मुंबईपासून सुमारे 9 तासांच्या अंतरावर आहे.
- या वर्षाची थीम 'विविधता शोधा आणि अनुभवा' अशी होती.
- किल्ल्याचा इतिहास आणि वारसा दाखवण्यासाठी 'मराठा मिलिटरी लँडस्केप्स' या छायाचित्र प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले होते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पन्हाळा किल्ला 2 जानेवारी 1954 रोजी राष्ट्रीय महत्त्वाचा स्मारक म्हणून घोषित करण्यात आला.
- पन्हाळा किल्ला हा दख्खनमधील सर्वात महत्त्वाच्या किल्ल्यांपैकी एक आहे, जो एका त्रिकोणी टेकडीवर आहे. देवगिरीच्या यादव, बिदरचे बहामनी, विजापूरची आदिलशाही, मराठे आणि मुघल यांच्या हाती सत्ता हस्तांतरित झाल्याचा इतिहास समृद्ध आहे.
- किल्ल्यामध्ये अनेक जलकुंभ आणि संरचना आहेत, ज्यात तीन मजली बुरुज आहे ज्याला नायिकिनीचा सज्जा किंवा डान्सिंग गर्ल टॉवर म्हणतात आणि गंगा, यमुना आणि सरस्वती म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या 3 इमारतींचा समावेश असलेला अंबरखाना.

मुंबईत गेल्या 10 वर्षातील कमाल तापमानाची नोंद झाली आहे

- 16 एप्रिल रोजी मुंबईने 2024 ची पहिली उष्णतेची लाट अनुभवली.
- सांताक्रूझ वेधशाळेत कमाल तापमान 39.7 अंश नोंदवले गेले, जे सामान्यपेक्षा 6.3 अंश जास्त आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतीय हवामानशास्त्र विभागाने (IMD) मुंबई, रायगड आणि ठाणे येथे 16 आणि 17 एप्रिल रोजी उष्णतेच्या लाटेचा इशारा जारी केला आहे.
- सांताक्रूझने नोंदवलेले कमाल तापमान 39.7 हे गेल्या 10 वर्षातील (2014 ते 2023) सर्वाधिक तापमान आहे.
- ही उष्णतेच्या लाटेची चेतावणी 17 एप्रिललाही जारी करण्यात आली आहे. खालच्या पातळीतील वारे प्रामुख्याने पूर्वेकडे वाहतात आणि मध्य-पातळीवर प्रतिचक्रीवादळ असतात.

अँटीसायक्लोनिक अभिसरण बदल:

- अँटीसायक्लोनिक अभिसरण म्हणजे पृथ्वीच्या रोटेशनच्या दिशेच्या विरुद्ध, उच्च-दाब प्रणालीभोवती हवेचे फिरणे.
- हे उत्तर गोलार्धात घड्याळाच्या दिशेने आणि दक्षिण गोलार्धात घड्याळाच्या उलट दिशेने आहे.
- अँटीसायक्लोनमध्ये, हवा वातावरणातील उंचावरून पृष्ठभागावर येते, विशेषतः स्वच्छ आकाश आणि शांत हवामान आणते. जसजशी हवा खाली येते तसतसे ते उबदार होते, ज्यामुळे ढग तयार होण्यास प्रतिबंध होतो आणि बहुतेक स्वच्छ आकाश होते. या प्रकारच्या हवामान पद्धतीमुळे ऋतू आणि प्रभावित प्रदेशानुसार कोरडे आणि उबदार हवामानासह अतिशय स्थिर हवामान परिस्थिती निर्माण होऊ शकते.

सई विठ्ठल पाटीलने EGMO 2024 मध्ये कांस्यपदक जिंकले

- मुलींच्या चार सदस्यीय संघाने 13व्या युरोपियन मुलींच्या गणितीय ऑलिम्पियाड (EGMO) 2024 मध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले आणि दोन रौप्य आणि दोन कांस्यपदके जिंकली.
- संघाला चेन्नई मॅथेमॅटिकल इन्स्टिट्यूट (CMI) येथे प्रशिक्षण देण्यात आले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2015 मध्ये भारताने पदार्पण केल्यानंतर भारतीय संघाच्या चारही स्पर्धकांनी EGMO मध्ये पदक मिळवण्याची ही दुसरी वेळ आहे.
- गुरुग्राम येथील गुंजन अग्रवाल (17), तिरुवनंतपुरम येथील संजना फिलो चाको (15), हिसार येथील लारिसा (16) आणि पुण्यातील सई विठ्ठल पाटील (17) अशी या विद्यार्थ्यांची नावे आहेत.
- गुंजन आणि संजनाने रौप्य पदक जिंकले, तर लारिसा आणि सई यांनी EGMO 2024 मध्ये कांस्यपदक जिंकले.
- EGMO चा उद्देश मुलींना राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय STEM ऑलिम्पियाडमध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रेरित करणे आहे.
- EGMO सारख्या ऑलिम्पियाड्समुळे STEM क्षेत्रात विद्यार्थ्यांची आवड निर्माण करण्यात आणि जगभरातील किशोरवयीन मुलांमध्ये सांस्कृतिक देवाणघेवाण वाढण्यास मदत होते. ते थेट करिअरच्याकोणत्याही फायद्यांकडे नेत नाहीत.

महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरण (महारेरा)

- महाराष्ट्राच्या रियल्टी रेग्युलेटरला 279 गृहप्रकल्पांची नोंदणी रद्द करण्याची विनंती प्राप्त झाली आहे.
- फेब्रुवारी 2023 मध्ये, महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरणाने (MahaRERA) गृहनिर्माण प्रकल्पांची नोंदणी रद्द करण्याची परवानगी दिली.

महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरण (MahaRERA) बदल:

- महारेरा ही महाराष्ट्र सरकारने रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 अंतर्गत स्थापन केलेली वैधानिक संस्था आहे.
- दमण आणि दीव आणि दादरा आणि नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशांसह महाराष्ट्रातील रिअल इस्टेट क्षेत्राचे नियमन आणि प्रोत्साहन देण्याच्या प्राथमिक उद्दिष्टांसह 1 मे 2017 रोजी ते लागू झाले.

वरीलपैकी काहीही नाही (NOTA)

- मुंबई उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने NOTA वरील जनहित याचिका (PIL) फेटाळून लावली.
- इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशिन्समध्ये (ईव्हीएम) 'नन ऑफ द अबव्ह' (नोटा) पर्यायाबाबत जागरूकता निर्माण करण्यासाठी जनहित याचिका निवडणूक आयोगाकडे (ईसी) निर्देश मागितली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- खंडपीठाने नमूद केले की EC आणि महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाने नोटा पर्यायाबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आधीच पुरेशी पावले उचलली आहेत.
- **ईव्हीएमवर ठळक अक्षरात 'नोटा'चा स्पष्ट उल्लेख आहे आणि तो** शेवटचा पर्याय म्हणून उपलब्ध असल्याचे न्यायालयाने नमूद केले.
- EC ने जुलै 2020 मध्ये **सिस्टिमॅटिक व्होटर्स एज्युकेशन आणि इलेक्टोरल पार्टिसिपेशन (SVEEP)** आणि SVEEP स्ट्रॅटेजी 2022-2025 वर एक मॅन्युअल प्रकाशित केले आहे.

वरीलपैकी काहीही नाही (NOTA):

- "वरीलपैकी काहीही नाही" (NOTA), अधिकृतपणे भारतात मान्यताप्राप्त, इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे आणि मतपत्रिकांवर एक पर्याय आहे, ज्यामुळे मतदारांना निवडणुकीत उभे असलेल्या सर्व उमेदवारांना नाकारण्याचे मत नोंदवता येते.
- मतदारांना उपलब्ध उमेदवारांबद्दल त्यांची नापसंती व्यक्त करण्याची क्षमता प्रदान करून त्यांना सशक्त करण्यासाठी हे सुरू करण्यात आले.
- 2013 च्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयानंतर भारतीय निवडणूक आयोगाने NOTA सादर केला होता ज्याने सादर केलेल्या उमेदवारांबद्दल त्यांची नापसंती व्यक्त करण्याचा मतदारांचा हक्क राखण्यासाठी त्याचा समावेश अनिवार्य केला होता.

विचार करा:

- पद्धतशीर मतदार शिक्षण आणि निवडणूक सहभाग (SVEEP) बद्दल जाणून घ्या.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

**Live classes, Test series
Recorded videos, E-books**

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM